

De heer David CLARINVAL
Vice-eersteminister en minister van Werk,
Economie en Landbouw
Hertogstraat 61

1000 BRUSSEL

Brussel, 5 maart 2026

Mijnheer de Vice-eersteminister,

Betreft: Goedkeuring van het (gemeenschappelijk) IBR-ITAA-ontwerp van “effectennorm”

Het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (WVV) heeft de mogelijkheden voor een vennootschap om aandelen met verschillende stem- en vermogensrechten uit te geven uitgebreid en andere maatregelen ingevoerd die vennootschappen en hun aandeelhouders meer flexibiliteit geven. Voor elke uitgifte van aandelen van een bestaande BV of NV verplicht het WVV het bestuursorgaan een verslag op te stellen dat inzonderheid de uitgifteprijs verantwoordt en de gevolgen van de verrichting voor de vermogens- en lidmaatschapsrechten van de aandeelhouders beschrijft. De commissaris, of in het geval van een NV waar er geen commissaris is, een bedrijfsrevisor of een gecertificeerd accountant, stelt een verslag op waarin hij *“beoordeelt of de in het verslag van het bestuursorgaan opgenomen financiële en boekhoudkundige gegevens in alle van materieel belang zijnde opzichten getrouw en voldoende zijn om de algemene vergadering die over het voorstel moet stemmen voor te lichten”*.

In toepassing van artikel 31, §§ 1 en 2, van de *wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren* leggen wij u hierbij het dossier in verband met het ontwerp van (gemeenschappelijke) *“Norm inzake de opdracht van de beroepsbeoefenaar in het kader van de beoordeling van het getrouw en voldoende zijn van de financiële en boekhoudkundige gegevens opgenomen in het verslag van het bestuursorgaan (Wetboek van vennootschappen en verenigingen)”* (zogenaamde “effectennorm”) van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (IBR) en het Instituut van de Belastingadviseurs en de Accountants (ITAA) voor.

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen heeft op 2 maart 2026 de gemeenschappelijke ontwerpnorm goedgekeurd, dit gelet op de inhoud van het ontwerp (versie zoals aangenomen door de Raad van het IBR op 30 januari 2026 en door de Raad van het ITAA op 2 februari 2026) en rekening houdend met de geldende wettelijke voorschriften op het vlak van de procedure.

Opdat deze norm uitwerking kan krijgen, dient het ontwerp nog te worden goedgekeurd door de federale Minister, bevoegd voor Economie; vervolgens moet een bericht van goedkeuring in het *Belgisch Staatsblad* worden bekendgemaakt (artikel 31, §§ 2 en 6, tweede lid, van de wet van 2016).

*

* *

Zoals u kunt vaststellen op basis van het ingesloten dossier, is de goedkeuring van de ontwerpnorm door de Hoge Raad op 2 maart 2026 voorafgegaan door diverse etappes:

1. Gezamenlijk verzoek om goedkeuring/advies vanwege het IBR en het ITAA dd. 23 januari 2025 – verzoek tot herformulering/advies met specifieke verwachtingen vanwege de Hoge Raad dd. 22 april 2025

De Voorzitter van het IBR heeft op 18 december 2024 een schrijven gericht aan de Hoge Raad met het verzoek om een ontwerp van *“Norm inzake de opdracht van de beroepsbeoefenaar in het kader van de beoordeling van het getrouw en voldoende zijn van de financiële en boekhoudkundige gegevens opgenomen in het verslag van het bestuursorgaan (Wetboek van vennootschappen en verenigingen)”* goed te keuren.

Aangezien het om een gemeenschappelijke opdracht met de gecertificeerde accountant ging, werd de ontwerpnorm opgesteld in overleg met het ITAA. De Voorzitter en de Ondervoorzitter van het ITAA hebben op 16 januari 2025 een schrijven overgemaakt met het verzoek om advies over deze ontwerpnorm.

Aangezien het verzoek om goedkeuring vanwege het IBR en het verzoek om advies vanwege het ITAA niet gelijktijdig werden gedaan, vroeg de Hoge Raad in zijn schrijven van 16 januari 2025 aan beide instituten om: *“gelet op het feit dat het gemeenschappelijke opdrachten betreft, ons formeel te willen bevestigen:*

- *dat het om een gezamenlijk verzoek gaat, alsook*
- *dat dit gezamenlijk verzoek betrekking heeft op een identieke versie van de twee voormelde ontwerpnormen, zoals aan de Hoge Raad overgemaakt respectievelijk als bijlage bij het schrijven van 18 december 2024 (ontvangen via mail van 19 december 2024) namens het IBR en het schrijven van 16 januari 2025 (ontvangen via mail van 16 januari 2025) namens het ITAA, opdat de wettelijk voorziene termijn van drie maanden kan beginnen lopen.”*

In het gezamenlijk schrijven van 23 januari 2025 aan de Hoge Raad vanwege de Voorzitters van het IBR en het ITAA werd bevestigd dat het ging om een gezamenlijk verzoek dat betrekking heeft op een identieke versie van de ontwerpnorm die voor goedkeuring/advies aan de Hoge Raad werd voorgelegd.

Overeenkomstig artikel 31, § 1, tweede lid, van de wet van 7 december 2016, had het IBR voorafgaandelijk een openbare raadpleging omtrent dit ontwerp georganiseerd, met name van 8 juli 2024 tot 8 augustus 2024.

Met het oog op de analyse van het verzoek om goedkeuring, heeft de Hoge Raad de volgende initiatieven genomen (zoals bepaald in artikel 31, § 1, derde lid, van de wet van 7 december 2016):

- Raadpleging op 27 januari 2025 van het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren (CTR), de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA) en de Nationale Bank van België (NBB) over de ontwerpnorm, voorgelegd ter goedkeuring;
- Schrijven van 5 februari 2025 aan het IBR en aan het ITAA met aandachtspunten met het oog op de hoorzitting/ontmoeting van 17 maart 2025;
- Hoorzitting met de vertegenwoordigers van het IBR/ontmoeting met de vertegenwoordigers van het ITAA in het kader van de vergadering van de Hoge Raad van 17 maart 2025.

Aansluitend op deze hoorzitting/ontmoeting en in toepassing van artikel 31, § 1, vijfde lid van de wet van 7 december 2016 en van artikel 80, tweede lid van de wet van 17 maart 2019 betreffende de beroepen van accountant en belastingadviseur heeft de Hoge Raad op 22 april 2025 aan beide instituten het verzoek tot herformulering van/formeel advies met een aantal specifieke verwachtingen omtrent de ontwerpnorm gericht.

2. (Eerste) herformulering/aanpassing door het IBR en het ITAA dd. 27 juni 2025 – verzoek tot herformulering/unaniem advies met uitdrukkelijke vraag tot aanpassing vanwege de Hoge Raad dd. 3 september 2025

Aangezien de reacties vanwege het IBR en het ITAA op het verzoek tot herformulering/formeel advies met een aantal specifieke verwachtingen niet gezamenlijk werden geformuleerd en de datum van de aangepaste ontwerpnorm verschillend was naargelang het instituut (IBR: 12 juni 2025; ITAA: 15 juni 2025), vroeg de Hoge Raad in zijn schrijven van 17 juni 2025 aan het IBR en het ITAA om:

“Opdat de leden van de Hoge Raad de analyse van de aangepaste versie van de twee voormelde gemeenschappelijke ontwerpnormen met een gerust gevoel kunnen starten zonder te moeten nagaan of er geen verschilpunten zijn, vragen wij u, gelet op het feit dat het gemeenschappelijke opdrachten betreft, ons middels een gezamenlijke reactie van beide instituten – zoals reeds gevraagd in onze brieven van 22 april 2025 – te willen bevestigen dat beide reacties betrekking hebben op een identieke aangepaste versie van de twee voormelde ontwerpnormen, zoals aan de Hoge Raad overgemaakt respectievelijk als bijlage bij de brieven van 12 juni 2025 (ontvangen via mail van 13 juni 2025) namens het IBR en het schrijven van 23 (sic!) juni 2025 (ontvangen via mail van 13 juni 2025) namens het ITAA.”

Op 27 juni 2025 hebben de Voorzitters van het IBR en het ITAA bevestigd dat het een aangepaste versie betrof van het gemeenschappelijk ontwerp van “effectennorm” dat voor goedkeuring/advies aan de Hoge Raad werd voorgelegd.

Met het oog op de analyse van het verzoek om goedkeuring/advies van het aangepast ontwerp, heeft de Hoge Raad op 1 juli 2025 aan het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren (CTR) de aangepaste ontwerpnorm overgemaakt.

Op de vergadering van de Hoge Raad van 28 augustus 2025 hebben de leden van de Hoge Raad de aangepaste versie van de gemeenschappelijke ontwerpnorm (versie juni 2025) geëvalueerd. De leden van de Hoge Raad hebben de instituten nogmaals verzocht om de gemeenschappelijke ontwerpnorm op het punt van het model/voorbeeld van “opdrachtbrief” te herformuleren/aan te passen en vijf aandachtspunten vermeld in het schrijven van de Hoge Raad van 22 april 2025 opnieuw te bekijken.

In toepassing van artikel 31, § 1, vijfde lid van de wet van 7 december 2016 (verzoek tot herformulering) en van artikel 80, tweede lid van de wet van 17 maart 2019 (unaniem advies met uitdrukkelijke vraag tot aanpassing), heeft de Hoge Raad in zijn schrijven van 3 september 2025 beide instituten gevraagd om een aangepaste versie van de gemeenschappelijke ontwerpnorm te bezorgen.

3. (Tweede) herformulering/aanpassing door het IBR en het ITAA dd. 14 oktober 2025 – verzoek vanwege de Hoge Raad dd. 3 november 2025 om bijkomende verduidelijkingen ter vervollediging van het dossier

Op 14 oktober 2025 hebben de Voorzitters van het IBR en het ITAA een verder aangepaste versie van een gemeenschappelijk ontwerp van “effectennorm” (versie oktober 2025) voor goedkeuring/advies aan de Hoge Raad voorgelegd.

Middels zijn schrijven van 3 november 2025 heeft de Hoge Raad aan beide instituten bijkomende verduidelijkingen ter vervollediging van het dossier overgemaakt.

4. Vervollediging van het dossier door het IBR en het ITAA dd. 5 februari 2026 – goedkeuring door de Hoge Raad dd. 2 maart 2026

Op 5 februari 2026 heeft de Hoge Raad vanwege beide instituten de gevraagde bijkomende verduidelijkingen ter vervollediging van het dossier ontvangen.

Ter gelegenheid van zijn vergadering op 2 maart 2026, heeft de Hoge Raad voor de Economische Beroepen de versie van februari 2026 van de gemeenschappelijke ontwerpnorm goedgekeurd (versie zoals aangenomen door de Raad van het IBR op 30 januari 2026 en door de Raad van het ITAA op 2 februari 2026 en overgemaakt aan de Hoge Raad via het schrijven van 5 februari 2026).

*

* *

In bijlage aan onderhavig schrijven vindt u de volgende documenten:

1. Gezamenlijk verzoek om goedkeuring/advies vanwege het IBR en het ITAA dd. 23 januari 2025 – verzoek tot herformulering/advies met specifieke verwachtingen vanwege de Hoge Raad dd. 22 april 2025

- Schrijven van 18 december 2024 vanwege de Voorzitter van het IBR (ontvangen per e-mail van 19 december 2024) met het verzoek om goedkeuring van de gemeenschappelijke ontwerpnorm (zoals aangenomen door de Raad van het IBR op 6 september 2024), alsook de technische fiche, opgesteld door het IBR op verzoek van de Hoge Raad, met het standpunt van de Raad van het IBR omtrent de reacties ontvangen in het kader van de voorafgaande openbare raadpleging (**bijlage 1**);
- Schrijven van 16 januari 2025 vanwege de Voorzitter van het ITAA (ontvangen per e-mail van dezelfde datum) met het verzoek om advies van de gemeenschappelijke ontwerpnorm (zoals aangenomen door de Raad van het ITAA op 3 december 2024) (**bijlage 2**);
- Nederlandstalige en Franstalige versie van de gemeenschappelijke ontwerpnorm, aangenomen door de Raad van het IBR op 6 september 2024 en door de Raad van het ITAA op 3 december 2024 voor goedkeuring/advies voorgelegd aan de Hoge Raad (**bijlage 3**);
- Schrijven van 16 januari 2025 van de Hoge Raad aan de Voorzitters van het IBR en van het ITAA met de vraag om bevestiging dat het gaat om een gezamenlijk verzoek en identieke versie (**bijlage 4**);

- Gezamenlijk schrijven van 23 januari 2025 aan de Hoge Raad vanwege de Voorzitters van het IBR en van het ITAA met de reactie op de vraag vanwege de Hoge Raad van 16 januari 2025 en de bevestiging van het gezamenlijk verzoek om goedkeuring/advies omtrent de ontwerpnorm (**bijlage 5**);
- Raadpleging vanwege de Hoge Raad van 27 januari 2025 van het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren (CTR), de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA) en de Nationale Bank van België (NBB) [zonder de bijlagen] (**bijlage 6**);
- Reacties op de raadpleging door de Hoge Raad vanwege de NBB van 30 januari 2025 en vanwege het CTR van 20 februari 2025 (**bijlage 7**);
- Schrijven van 5 februari 2025 aan de Voorzitter van het IBR met aandachtspunten met het oog op de hoorzitting van 17 maart 2025 (**bijlage 8**);
- Schrijven van 5 februari 2025 aan de Voorzitter van het ITAA met aandachtspunten met het oog op de ontmoeting van 17 maart 2025 (**bijlage 9**);
- Schrijven van de Hoge Raad van 22 april 2025 aan het IBR en aan het ITAA met het verzoek tot herformulering/formeel advies met een aantal specifieke verwachtingen (**bijlage 10**).

2. (Eerste) herformulering/aanpassing door het IBR en het ITAA dd. 27 juni 2025 – verzoek tot herformulering/unaniem advies met uitdrukkelijke vraag tot aanpassing vanwege de Hoge Raad dd. 3 september 2025

- Schrijven van 12 juni 2025 vanwege de Voorzitter van het IBR (ontvangen per e-mail van 13 juni 2025) met het verzoek om goedkeuring van de (geherformuleerde) ontwerpnorm (zoals aangenomen door de Raad van het IBR op 23 mei 2025) (**bijlage 11**);
- Schrijven van 23 (*sic!*) juni 2025 vanwege de Voorzitter van het ITAA (ontvangen per e-mail van 13 juni 2025) met het verzoek om advies van de (aangepaste) ontwerpnorm (zoals aangenomen door de Raad van het ITAA op 3 juni 2025) (**bijlage 12**);
- Nederlandstalige en Franstalige versie van de aangepaste gemeenschappelijke ontwerpnorm, aangenomen door de Raad van het IBR op 23 mei 2025 en door de Raad van het ITAA op 3 juni 2025 en voor goedkeuring/advies voorgelegd aan de Hoge Raad (**bijlage 13**);
- Schrijven van 17 juni 2025 van de Hoge Raad aan de Voorzitters van het IBR en van het ITAA met de vraag om verduidelijking omtrent de ingediende versie van de ontwerpnorm (**bijlage 14**);
- Gezamenlijk schrijven van 27 juni 2025 vanwege de Voorzitters van het IBR en het ITAA met de reactie op de vraag van de Hoge Raad van 17 juni 2025 om verduidelijking omtrent de ingediende versie van de ontwerpnorm en de bevestiging van het gezamenlijk verzoek om goedkeuring/advies van de aangepaste gemeenschappelijke ontwerpnorm (**bijlage 15**);
- Raadpleging vanwege de Hoge Raad van 1 juli 2025 van het CTR [zonder de bijlagen] (**bijlage 16**);
- Reactie op de raadpleging door de Hoge Raad vanwege het CTR van 12 augustus 2025 (**bijlage 17**);
- Schrijven van de Hoge Raad van 3 september 2025 aan het IBR en aan het ITAA met het verzoek tot herformulering/unaniem advies met uitdrukkelijke vraag tot aanpassing (**bijlage 18**);
- Schrijven van de Hoge Raad van 10 september 2025 aan het CTR omtrent het verzoek tot herformulering/unaniem advies met uitdrukkelijke vraag tot aanpassing (**bijlage 19**).

3. (Tweede) herformulering/aanpassing door het IBR en het ITAA dd. 14 oktober 2025 – verzoek vanwege de Hoge Raad dd. 3 november 2025 om bijkomende verduidelijkingen ter vervollediging van het dossier

- Gezamenlijk schrijven van 14 oktober 2025 vanwege de Voorzitter van het IBR en de Voorzitter van het ITAA (ontvangen per e-mail van 15 oktober 2025) met het verzoek om goedkeuring/advies van de verder aangepaste gemeenschappelijke ontwerpnorm (**bijlage 20**);
- Nederlandstalige en Franstalige versie van de verder aangepaste gemeenschappelijke ontwerpnorm, aangenomen door de Raad van het IBR op 26 september 2025 en door de Raad van het ITAA op 7 oktober 2025 en voor goedkeuring/advies voorgelegd aan de Hoge Raad (**bijlage 21**);
- Schrijven van de Hoge Raad van 3 november 2025 aan het IBR en aan het ITAA met het verzoek om bijkomende verduidelijkingen ter vervollediging van het dossier (**bijlage 22**);
- Gezamenlijk schrijven van 19 november 2025 vanwege de Voorzitter van het IBR en de Voorzitter van het ITAA (ontvangen per e-mail van 21 november 2025) met de ontvangstmelding van het schrijven van de Hoge Raad van 3 november 2025 (**bijlage 23**).

4. Vervollediging van het dossier door het IBR en het ITAA dd. 5 februari 2026 – goedkeuring door de Hoge Raad dd. 2 maart 2026

- Gezamenlijk schrijven van 5 februari 2026 vanwege de Voorzitter van het IBR en de Voorzitter van het ITAA (ontvangen per e-mail van 6 februari 2026) met een reactie op het verzoek om bijkomende verduidelijkingen ter vervollediging van het dossier (**bijlage 24**);
- Nederlandstalige en Franstalige versie van de verder aangepaste gemeenschappelijke ontwerpnorm, aangenomen door de Raad van het IBR op 30 januari 2026 en door de Raad van het ITAA op 2 februari 2026 en voor goedkeuring/advies voorgelegd aan de Hoge Raad en goedgekeurd door de Hoge Raad op 2 maart 2026 (**bijlage 25**).

*

* *

Niettegenstaande de goedkeuring/het gunstig advies van de Hoge Raad inzake de (gemeenschappelijke) ontwerpnorm, moet erop worden gewezen dat er nog steeds een aantal aandachtspunten blijven bestaan. De Hoge Raad heeft in die zin een schrijven gericht aan de instituten en de volgende punten onder de vorm van aandachtspunten/aanbevelingen geformuleerd:

1. *Voorbeeld van opdrachtbrief*: gelet op het maatschappelijk belang van dit document beslist de Hoge Raad om de verdere verfijning ervan op een transversale wijze toe te vertrouwen aan een werkgroep met de instituten, onder het voorzitterschap van de Hoge Raad.
2. *Onderscheid tussen de “inwerkingtreding” en de “toepasselijkheid” van de norm*: de Hoge Raad dringt er bij de instituten op aan – in het belang van de rechtszekerheid – om in toekomstige normen deze steeds terugkerende ambiguïteit te voorkomen.

3. *ISRE 2400 (Herzien)*: de Hoge Raad acht het logisch dat deze internationale norm voor de bedrijfsrevisor – naar analogie met ISRE 2410 voor de commissaris – aanvullend van toepassing zou worden gemaakt.
4. *KMO-norm in herziening*: de Hoge Raad suggereert om - in toepassing van het gemeen recht en om te vermijden dat een toekomstige herziening van de KMO-norm telkens een aanpassing van onderhavige norm noodzakelijk zou maken - de vermelding van de datum 18 december 2018 van de huidige norm te schrappen.
5. *Onmogelijkheid om een voorbehoud te formuleren*: de Hoge Raad spoort de instituten aan om in overleg te gaan met Fednot en hierbij de mogelijkheid van een genuanceerde conclusie beter toe te lichten, dit op basis van volgende verantwoording: *“Ten behoeve van het maatschappelijk verkeer wordt door de uitsluiting voor de beroepsbeoefenaar om in zijn conclusie een voorbehoud te formuleren – terwijl een voorbehoud in het commissarisverslag over de jaarrekening wel is toegestaan – en zodoende, gelet op een bepaalde notariële praktijk die de neiging heeft om een verslag van de beroepsbeoefenaar waarin een onthouding van conclusie is opgenomen niet te aanvaarden, de beroepsbeoefenaar niet de mogelijkheid geboden om een genuanceerde conclusie uit te brengen.”*
6. *Opvolging tussen beroepsbeoefenaars van een ander instituut*: de Hoge Raad beveelt de instituten aan om het vierde principe van de “Gedragslijnen inzake de beroepsrelaties tussen de leden van het IBR, het IAB en het BIBF” van 1 juni 2008 te (her)bekijken, dit met het oog op een verfijning in de toekomst van het reglementair en/of normatief kader op dit punt.

*

* *

Wij wensen u alvast goede ontvangst van dit schrijven, alsook van de diverse bijlagen in verband met de goedkeuring van de gemeenschappelijke IBR-ITAA-ontwerpnorm.

Wij houden eraan te benadrukken dat de Hoge Raad zich graag ter beschikking houdt voor elke bijkomende informatie die u omtrent dit dossier wenst te bekomen.

Met voorname hoogachting,

Emmanuel PIETERS
Voorzitter